

L'âilla é lo poudzè¹

Seutta l'eu la conta d'eun drolo de parì euntre l'âille é lo poudzé : « Vèyèn qui l'eu bon de volèi pi âte su pe lo siel ? », tappe léi lo poudzé. To de suite l'âille baille gneunca fèi a la bagga, méi, pe neun fenì, totchée deun son orgueille, l'asette. « Pouroo poudzé, pensâ l'âille, comme crè-seu de gagnéi ? T'i l'uzéi pi petchoou é delecatte que lo Bon Djeu l'a mandà su la tèra é mé dze si la pa-drounna dou siel ».

Eun pensèn a sen, l'âille uvre se grouse-z-ale é se caye deun lo vouiddo. Eun vol bâse é apréi su, tchéruya é portée pe l'er tsate que l'aprà pouye su di montagne. Eun pouyèn, le coouse topée di brenve é di pesse l'èyàn dza lèichà la plasse a l'eurba fréitse di montagne é apréi i clapèi é a la nèi blantse di llachéi. Le mèizón, ou fon de la valada, sèyàn renque de tatse grize perduye deun lo verte di pra é l'ardzèn di toràn.

Méi l'âille n'èi panco proou, l'oujeu lèi féi vére ou poudzé... é paréi, eun féyèn de groou tôr, tchertchâ d'atre couràn é pouyâ euncora. De couràn todzôr pi frette é pi rée, matèn a metrizéi, de couràn a retchéri avouéi le-z-ale gran uverte pe pa neun lèichéi scapéi gneunca an mia.

Ara, de su léi, se vèjeu renqueméi lo siel péise é lo solèi l'èi renque an lemiéye blantse senza tsaleur. L'èi-t-arrevée a na limitta que l'èi jamé passà, gneunca can, pi dzovéya, pléya de fouse é de queriozità, l'èi defià lo Bon Djeu... Méi si coou son orgueille n'èi panco proou é paréi, avouéi eun dèréi éfor, l'âille s'eu tappée su eun atro couràn, rée é dzalà comme l'ouua de l'ivée... é su !

Tott'a l'euntôr y èi renqueméi lo silanse, l'âille senjeu son queur bechéi pe l'éfor é l'er l'èi si feun que lèi passâ euntre le plumme di-z-ale, totte uverte pe lo retchéri euncó eun momàn : jamé l'èi pouyée tan su. « Lo poudzé me vèdré-téi euncó de ba léi ? », pensâ l'âille pléya de fiertà. Méi eun se verièn, eun si momàn lèi semble-téi pa de senti eun « tchepi » ?

L'èi lo poudzé que se sèi catchà dèzò son ala é l'èi reustà léi to si ten. L'èi tallamente petchoou que l'âille, se sèi gneunca apesuya de si côr senza péise é l'èi porta-ló canque su léi !

¹Troglydote *mignon* : Avouéi se 10 gramme de pèise, lo poudzé l'eu l'uzéi pi petchoou d'Oroppe, apréi lo *roïtelet*. Solitéro é eundependèn, le pare defendon leur téritouéro avouéi acharnemèn. Queriouzamente, can l'areuve lo gran frette, son caratéro de solitéro s'èfache. Adón lo poudzé tchertche la compagnì de se semblablo pe passéi la natte eunsemblo, eun se retsooudèn le-z-eun protso di-z-atre .

VALGRISENCHE

Ara, dézó son regar étoourà, lo poudzé se greumpeillâ su pe son crepión. Arevà ou cotsón de l'âille, euntremiéi di sinne groouse-z-ale, lo poudzé s'avéitche a l'euntôr, féi-t-eun petchoou soouto é : « Dz'i gagnâ lo parî, lèi ditte, ara, soplé, porta-mé ba que éinque dz'i tan frette ».

Dèi si dzôr l'âille l'a-t-oublîà son orgueille é lo poudzé, deu éto uzéi dou frette, tchertche de varî son queur dzalâ eun partadjèn lo ni avouéi d'atre poudzé, pendèn le lon mèise de l'ivée.

lo gnalèi

Tiré de :

Introd – récit oral recueilli et adapté par Daniel Fusinaz

Texte publié en 2012 sur « L'écho de nos montagnes »

Collaborateurs de Valgrisenche pour la traduction: **Margherita Angeli et Laura Gerbelle**

Transcription: Guichet Linguistique